

การศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

A Study of Sustainable Solid Waste Management of Sub-District Local
Administration Organizations in Amphoe Mueang Phitsanulok, Phitsanulok
Province.

เบญจมา บัวขาว

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในปัจจุบัน ศึกษา
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนและศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มี
ชื่อในทะเบียนบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกจำนวน 123,654 คน กลุ่ม
ตัวอย่างใช้จำนวน 400 คนเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาประมวลผลได้
จำนวน 397 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.25 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ผลการวิจัยพบว่า
สภาพปัญหาในด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านปัญหาจากประชาชน มีปัญหาอยู่ใน
ระดับมาก ทั้งนี้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการบริหารจัดการ
ขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนคือ ควรปรับปรุงข้อบัญญัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสม สร้างความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบจากขยะมูลฝอยแก่ประชาชน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนลดและคัดแยกขยะมูลฝอยใน
ครัวเรือนมีแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรม แหล่งมรดกทางธรรมชาติและ
ศิลปวัฒนธรรมและเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอวิธีการ ในการจัดการขยะ
มูลฝอย

คำสำคัญ : การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน, ขยะมูลฝอย, จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

The objectives of the research were to study the problem of solid waste management at present, examine the people's knowledge and understanding about the solid waste, and investigate outguidelines for sustainable waste management of Sub-District Local Administration Organizations in Amphoe Mueang Phitsanulok, Phitsanulok Province. The population included 123,654 persons whose names were in under the organizations. The subjects were 400 persons chosen by Cluster Random Sampling. The 397 copies of questionnaire were collected, which were equal to 99.25% of the total

informants. The results showed that the problem of management was at a medium level, but the problem of the people was at a high level. Their knowledge and understanding about the solid waste was moderate. As for the guidelines, the Sub-district Local Administration Organizations should improve the appropriate local legislation on solid waste management, increase the people's knowledge and understanding about the effects of solid waste, create people's awareness to reduce and garbage sorting in the household, give to opportunities for people participation to discuss and propose a method for solid waste management, and have environmental management plans of natural resources, natural heritage, cultural resources and arts culture.

KEYWORDS : Sustainable Management, Solid Waste, Phitsanulok Province,

บทนำ

ปัญหาการบริหารจัดการขยะเป็นปัญหาใหญ่ของหลายๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทย ที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลโลกได้เคยเตือนว่า โลกกำลังจะเข้าสู่ภาวะ “วิกฤติขยะ” โดยธนาคารโลกประเมินในรายงานเรื่องภัยเงียบที่กำลังขยายตัวขึ้นทุกวันว่า คนในเขตเมืองจะผลิตขยะมากถึงปีละ 2,200 ล้านตัน ภายในปี 2568 เพิ่มขึ้นร้อยละ 70 จากระดับปัจจุบัน ซึ่งอยู่ที่ 1,300 ล้านตัน ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการหรือกำจัดขยะจะสูงถึง 375,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 11.62 ล้านล้านบาทต่อปี เพิ่มขึ้นจาก 205,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 6.35 ล้านล้านบาท โดยหวังจะกระตุ้นผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายทั่วโลก (เดลินิวส์ : 2555)

ซึ่งประเทศไทยในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลโดยสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เป็นปัญหาที่เกิดจากความเห็นแก่ตัวมักง่ายและขาดระเบียบวินัยรวมถึงการขยายตัวของชุมชนและความหนาแน่นของประชากรสำหรับปริมาณขยะในประเทศไทยยังเพิ่มขึ้นทุกปี โดยกรมควบคุมมลพิษระบุว่า ในปี 2556 ที่ผ่านมาขยะที่เกิดขึ้น 24.73 ล้านตัน สามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพียงแค่ 5.83 ล้านตันเท่านั้น และถูกนำกลับไปใช้ประโยชน์น้อยมากเพียงประมาณ 5.28 ล้านตัน ดังนั้นขยะมูลฝอยส่วนที่เหลือกว่า 13.60 ล้านตัน ยังคงถูกกำจัดทิ้งอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ(กรมควบคุมมลพิษ : 2557)

ดังนั้น จึงทำให้ปัญหาขยะมูลฝอยทั้งในเมืองและชนบทมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากสาเหตุของปัญหาหลายประการเช่นปัญหาการบริหารจัดการในการกำจัดขยะมูลฝอยปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ทิ้งขยะการเก็บขนขยะ รวมถึงการขนส่งและจำนวนสิ่งรองรับขยะมูลฝอย ไม่เพียงพอและไม่ถูกสุขลักษณะอีกทั้งประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดขาดความตระหนักและความรับผิดชอบต่อนโยบายขยะมูลฝอยขาดความรู้ความสามารถ ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้เกิดมลภาวะเป็นพิษและเหตุรำคาญต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน

ปัจจุบันปัญหาขยะในจังหวัดพิษณุโลกกำลังเป็นปัญหาใหญ่ โดยเฉพาะในท้องถิ่นรอบนอก ที่ไม่มีพื้นที่สำหรับการบริหารจัดการในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดการกับขยะในพื้นที่ของตนได้ รวมแล้วเป็นปริมาณขยะกว่า 200 ตันต่อวัน (สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก : 2556) การดำเนินงานเพื่อจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะสามารถให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้มากขึ้น ส่งผลให้ปัญหา

ขยะตกค้างน้อยลงก็ตาม แต่ก็ยังพบว่า มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะอยู่ ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อก่อสร้างระบบกำจัดที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้น อย่างไรก็ตามมีหลายพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และยังมีท้องถิ่นหลายแห่งที่มีระบบแล้วแต่ก็ไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกสุขลักษณะตามที่ได้ออกแบบไว้ได้ และบางแห่งได้รับการต่อต้านคัดค้านจากประชาชนจนไม่สามารถเข้าใช้พื้นที่ได้ ดังนั้นการบริหารจัดการที่เหมาะสมในการจัดการขยะ รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน น่าจะเป็นเหตุผลที่จะสามารถบริหารจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมีงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับเทศบาล ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อบริหารจัดการขยะให้ได้ผล ทั้งนี้ผลที่ได้จากการวิจัย จะนำเสนอเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพราะปัญหาเรื่องขยะ รอไม่ได้ เพราะอาจทำให้การแก้ไขปัญหาจะทวีความยากขึ้นตามกาลเวลา

วิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection) รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Citizen Responsibility and Citizen Participation)
2. ขอบเขตด้านพื้นที่
การวิจัยครั้งนี้ มีพื้นที่ในการวิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 14 แห่ง
3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3.1 ประชากร คือ ประชาชนที่มีทะเบียนบ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 14 แห่ง ของอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกจำนวน 123,654 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยการนำประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มาคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 398.71 คน ปรับเป็นจำนวนเต็ม คือจำนวน 400 คน

4. ตัวแปร

4.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

4.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ต่อเดือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

4.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

4.1.3 สภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกประกอบด้วย

4.2.1 หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

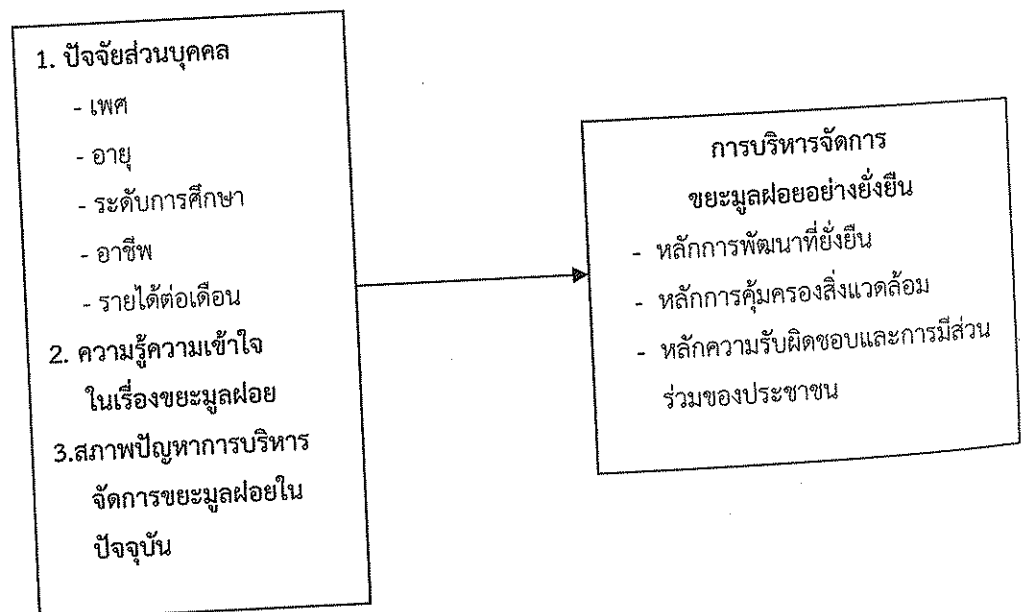
4.2.2 หลักการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection)

4.2.3 หลักการความรับผิดชอบต่อประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Citizen Responsibility and Citizen Participation)

กรอบความคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกทั้ง 14 แห่ง จำนวน 123,654 คน

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โย มามานัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398.71 ปรับเป็นจำนวนเต็ม คือ 400 คนและได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยใช้วิธีการใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence : IOC) ได้ไม่ต่ำกว่า 0.50 และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548 : 28)ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.98

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกส่งกรมไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกทั้ง 14 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 397 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 99.25) เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ ดังนี้ วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน โดยการทดสอบ t-test และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูล

ฝอยในปัจจุบันกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

1.1 จากความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยด้านปัญหาจากการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง เรียงลำดับปัญหารายข้อ คือจำนวนรถเก็บขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.36$) มีขยะตกค้างในชุมชนที่เก็บขยะมูลฝอยไม่หมดในแต่ละวัน ($\bar{X} = 3.30$) ความถี่ในการเก็บขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.29$) การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.27$) และสภาพรถเก็บขยะ ($\bar{X} = 3.26$) ตามลำดับ

1.2 ความคิดเห็นของประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ด้านปัญหาจากประชาชน พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก เรียงลำดับปัญหารายข้อ คือ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.21$) ขาดความรับผิดชอบในการกำจัดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.17$) ขาดการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.16$) ไม่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.13$) และไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการมูลฝอย ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยรายข้อ คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะแห้ง มีผู้ตอบถูก จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 73.05, ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยอันตรายมีผู้ตอบถูก จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.53, ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะเปียกมีผู้ตอบถูก จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70.03, ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยติดเชื้อ มีผู้ตอบถูก จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 69.02, ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมีผู้ตอบถูก จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.99, กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นำขยะ มูลฝอยกลับมาใช้ใหม่มีผู้ตอบถูก จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.72 และผลกระทบของขยะ มูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อมมีผู้ตอบถูก จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.71 ตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกจำแนกเป็นรายข้อดังนี้

3.1 การพัฒนาที่ยั่งยืนพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก เรียงลำดับรายข้อ คือปรับปรุงข้อบัญญัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.15$) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบจากขยะมูลฝอยแก่

ประชาชน ($\bar{X} = 4.08$) สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.06$) ส่งเสริมและให้
 แรงจูงใจในธุรกิจรีไซเคิล ($\bar{X} = 4.01$) และสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอยโดยภาคเอกชน/ชุมชนร่วม
 ดำเนินการ ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

3.2 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และเมื่อพิจารณารายข้อ
 พบว่า ทุกข้อมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก เรียงลำดับรายข้อ คือมีแผนงานการจัดการ
 สิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรมแหล่งมรดกทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.08$) การอนุรักษ์
 และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.95$) การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน
 ($\bar{X} = 3.94$) การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.90$) และการ
 เสริมสร้างธรรมาภิบาลลดข้อขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.82$) ตามลำดับ

3.3 ความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$)
 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับมาก เรียงลำดับรายข้อ คือ
 อบรม. ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอย
 ($\bar{X} = 4.11$) การมีกิจกรรมรักษาความสะอาดโดยอบรม. ร่วมกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.98$) มีการเผยแพร่
 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.93$) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
 ประเมินผล (Evaluation) การจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.91$) และการทำประชาพิจารณ์ในโครงการที่มีผลกระทบต่อ
 ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

4. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูล
 ฝอยกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

4.1.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการขยะมูล
 ฝอยอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อ
 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นปัจจัยส่วนบุคคล
 ด้านเพศ ที่ไม่มีความแตกต่างกัน รายละเอียด ดังนี้

4.1.1.1 เพศแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน ไม่
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.520$, Sig. = 0.630)

4.1.1.2 อายุแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.381$, Sig. = 0.001) เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย
 วิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่ามีความแตกต่างกัน 3 คู่ คือ ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี
 กับอายุ 26 - 35 ปี (0.3847), ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี กับอายุ 36 - 45 ปี (0.3626) และ
 ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี กับอายุ 46 - 55 ปี (0.3900)

4.1.1.3 ระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
 อย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.091$, Sig. = 0.016) เมื่อทดสอบความแตกต่างราย
 คู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่ามีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา
 อนุปริญญา/ปวส.กับประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (-0.4258)

4.1.1.4 อาชีพแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 5.805$, $Sig. = 0.011$) เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่ามีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรมกับอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย (-0.4015)

4.1.1.5 รายได้แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.027$, $Sig. = 0.008$) เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่ามีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 - 15,000 บาทกับประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 15,001- 25,000 บาท (-0.1729)

4.1.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ มูลฝอยกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.567$, $Sig. = 0.011$) เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่ามีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ในระดับน้อยกับประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง(0.2320)

4.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.202$, $Sig.(2-tailed) = 0.000$)

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ในด้านปัญหาที่เกิดจากประชาชนเอง โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมากซึ่งมีสาเหตุมาจาก ประชาชนยังมองไม่เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวอีกทั้งนิสัยคนไทยโดยทั่วไปยังขาดวินัยและความรับผิดชอบประกอบกับไม่สนใจในการศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ปาวิณหิตรขุนทด (2554) ที่ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้ออำเภอเทพารักษ์จังหวัดนครราชสีมาพบว่า คะแนนของการลดปริมาณขยะการนำขยะกลับมาใช้ใหม่และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอยู่ในระดับสูงโดยทั่วไปแล้วประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งแยกขยะประเภทแบตเตอรี่โทรศัพท์และงานวิจัยของพิเชษฐ์ คงนอก (2555) ที่ศึกษาการจัดการขยะของชุมชนเทศบาลตำบลดอนหวาย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการจัดการขยะอยู่ในเกณฑ์ พอใช้

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย และขาดความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ในเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนฤติบวขุนทด (2553) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บขยะชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมือง

พัฒนาอำเภอตำบลขุนทดจังหวัดนครราชสีมาพบว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของการจัดการการเก็บขยะมูลฝอยและการคัดแยกการทิ้งขยะให้ถูกวิธีและขาดการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและสอดคล้องกับกลยุทธ์รณรงค์ (2551) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลมหาสารคามอำเภอมหาสารคามจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่าระดับความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่า ก่อนเข้าร่วมกระบวนการประชาชนมีความรู้ต่ำกว่าหลังเข้าร่วมกระบวนการแต่ไม่ตรงกับพิเชษฐ์ คงนอก (2555) ที่ศึกษาการจัดการขยะของชุมชนเทศบาลตำบลดอนหวาย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

3. ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ปัจจัยด้านเพศ แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคลยกเว้น เรื่องเพศ มีผลต่อความคิดเห็นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนทั้งนี้อาจเป็นเพราะอายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ที่ต่างกันทำให้มีประสบการณ์ต่างกัน ส่งผลให้มีแนวคิดหรือมุมมองการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ดังนั้นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงควรให้ความสนใจในเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน โดยควรเน้นประชาชนที่มีอายุ มากกว่า 25 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพเกษตรกรและรายได้ 5,001 - 15,000 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเจฏ์ สามารถ (2549) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลพานทอง ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ อาชีพหลักรายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลพานทอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกพบว่า ด้านการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับปัญหารายข้อ คือจำนวนรถเก็บขยะมูลฝอย มีขยะตกค้างในชุมชนที่เก็บขยะมูลฝอยไม่หมดในแต่ละวัน ความถี่ในการเก็บขยะมูลฝอยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย และสภาพรถเก็บขยะ ตามลำดับ ส่วนด้านปัญหาจากประชาชน โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับปัญหารายข้อ คือประชาชนไม่เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยขาดความรับผิดชอบในการกำจัดขยะมูลฝอย ขาดการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอย ไม่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการมูลฝอยตามลำดับ

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกพบว่า ในภาพรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยรายข้อ คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะแห้ง ขยะมูลฝอยอันตรายขยะเปียกขยะมูลฝอยติดเชื้อ การคัดแยกขยะกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่และผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

3.แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก รายละเอียดแต่ละด้าน คือ ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ รายชื่อ คือปรับปรุงข้อบัญญัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสม สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผลกระทบจากขยะมูลฝอยแก่ประชาชน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนส่งเสริมและ ให้แรงจูงใจในธุรกิจรีไซเคิลสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอยโดยภาคเอกชน/ชุมชนร่วมดำเนินการตามลำดับ ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับรายชื่อ คือ มีแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมของ แหล่งธรรมชาติแหล่งศิลปกรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน การปรับเปลี่ยน กระบวนการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างธรรมาภิบาล ลดข้อขัดแย้งจากการ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและด้านความรับผิดชอบต่อและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายชื่อ คือองค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและ เสนอวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยการมีกิจกรรมรักษาความสะอาดโดยองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับประชาชน อย่างสม่ำเสมอ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ การเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การจัดการขยะมูลฝอย และมีการทำประชาพิจารณ์ในโครงการที่มี ผลกระทบต่อประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ตามลำดับ

4. ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการ บริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ ที่ไม่มีความแตกต่าง โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05และสภาพปัญหาการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วน ตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป คือควรเพิ่มจำนวนรถเก็บขยะมูลฝอยให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บป้องกัน ขยะตกค้างในแต่ละวัน การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยให้มากขึ้นรณรงค์ให้ความรู้ประชาชนใน เรื่องขยะมูลฝอยในทุกสื่อและทาง Social Network เช่น Facebook อินสตาแกรม (Instagram-IG) ฯลฯ ปรับปรุง ข้อบัญญัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสม รณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ในครัวเรือน กำหนดแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในแผนระยะยาว เปิดโอกาสประชาชนมีส่วนร่วมทั้งใน การแสดงความคิดเห็นและเสนอวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยและการประเมินผล (Evaluation) ทั้งจากหน่วยงาน ทางวิชาการ คือ สถาบันการศึกษา และจากประชาชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยคือ ควรมีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความต้องการของประชาชนในการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอย และควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ใน

ทุกอำเภอของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนในภาพรวมของจังหวัดพิษณุโลกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยรัตน์ดารา. (2551). การพัฒนากิจกรรมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. งานวิจัยสถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ควบคุมมลพิษ, กรม. (2557). สรุปสถานการณ์มลพิษในปี 2556. กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ.

ธนฤตบวชนท. (2553). การศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บขยะชุมชนกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองพัฒนา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค) สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ธนิษฐ์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ปภาวรินทร์ชุนทด. (2554). พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค) สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

พิษณุโลก, สำนักงานจังหวัด. (2556). รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดพิษณุโลก วันที่ 4 ต.ค. 2556. พิษณุโลก : สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก.

_____. (2557). บรรยายสรุปจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก.

พิเชษฐ์ คงนอก. (2555). การจัดการขยะของชุมชนเทศบาลตำบลดอนหวาย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค) สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

เลนส์ซูม (นามแฝง). (2555, 11 มิถุนายน). วิถีชีวิตชนโลก. เดลินิวส์. เข้าถึงได้จาก : <http://m.dailynews.co.th/Article.do?contentId=159456>. (วันที่ค้นข้อมูล : 28 กุมภาพันธ์ 2557).

สมเจษฎ์ สามารถ. (2549). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

พานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานท้องถิ่น)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.